

ประเด็นการเมือง ฉบับที่ E7	27 ธ.ค. 67	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น นโยบายสาธารณสุขที่สำคัญของไทย	30 บาทรักษาทุกโรค สู่ 30 บาทรักษาทุกที่ ในปี 2568”	
ประเด็นสำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบประกันสุขภาพพื้นฐานของไทย - 30 บาทรักษาทุกโรค สู่ โครงการ 30 บาทรักษาทุกที่ ในปี 2568 - ขั้นตอนการใช้สิทธิ 30 บาทรักษาทุกที่ - ผลที่เกิดขึ้นจาก 30 บาทรักษาทุกโรค สู่ 30 บาทรักษาทุกที่ - ประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณา - ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 	

นโยบายสาธารณสุขที่สำคัญของไทย: “30 บาทรักษาทุกโรค” สู่ “30 บาทรักษาทุกที่” ในปี 2568

ระบบประกันสุขภาพพื้นฐานของไทย เป็นหนึ่งในโลกสำคัญที่ส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพได้อย่างเท่าเทียม ภายใต้นโยบายนี้ การรักษาพยาบาลในสถานการณ์ฉุกเฉินมีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะกรณี “เจ็บป่วยฉุกเฉินวิกฤต” ที่ช่วยให้ผู้ป่วยสามารถเข้ารับการรักษาได้ทุกโรงพยาบาลที่อยู่ใกล้ที่สุดในช่วง 72 ชั่วโมงแรกโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย การเปลี่ยนแปลงจากระบบเดิมที่ต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลที่ระบุไว้ในสิทธินั้นได้ขยายขอบเขตความสะดวกและเพิ่มความปลอดภัยให้กับประชาชน

ระบบประกันสุขภาพพื้นฐานมีบทบาทสำคัญในการลดภาระค่ารักษาพยาบาลและจัดการการแพร่ระบาดของโควิด-19 ผ่านการบูรณาการหน่วยงานด้านสาธารณสุข การใช้เทคโนโลยี และการเพิ่มทรัพยากรให้แก่โรงพยาบาลทุกระดับ **แนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ** ประกอบด้วย การเพิ่มจำนวนเตียงผู้ป่วยและจัดตั้งโรงพยาบาลสนาม สนับสนุนยา วัคซีน และอุปกรณ์ทางการแพทย์ ใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลติดตามและดูแลผู้ป่วยที่บ้าน (Home Isolation) ให้ข้อมูลผ่านระบบออนไลน์เพื่อการดูแลประชาชนอย่างเหมาะสม **ผลลัพธ์** ช่วยลดภาระของระบบสาธารณสุขและเพิ่มประสิทธิภาพการดูแลประชาชน พร้อมทั้งเป็นโอกาสในการปรับปรุงระบบให้ตอบสนองต่อความต้องการในอนาคตการรักษาพยาบาลในสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น กรณีผู้ป่วยวิกฤตที่เกิดอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วยรุนแรงทันที การเข้าถึงบริการโดยไม่จำกัดสถานพยาบาลช่วยลดอัตราการเสียชีวิตและเพิ่มโอกาสการฟื้นตัวของผู้ป่วยได้อย่างมีนัยสำคัญ ระบบดังกล่าวยังช่วยลดความกังวลของครอบครัวและชุมชนเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล

30 บาทรักษาทุกโรค สู่ โครงการ 30 บาทรักษาทุกที่ ในปี 2568

นโยบาย “30 บาทรักษาทุกโรค” เปิดตัวในปี พ.ศ. 2545 โดยรัฐบาลนายทักษิณ ชินวัตร เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสุขภาพ โดยเฉพาะกลุ่มรายได้น้อย โดยมีการพัฒนาในแต่ละระยะดังนี้ พ.ศ. 2545 - 2560 ขยายบริการปฐมภูมิและเฉพาะทาง เช่น การฟอกไต การรักษามะเร็ง และการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย พ.ศ. 2561-2565 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในระบบสุขภาพ เช่น การพบแพทย์ออนไลน์และการจัดส่งยาถึงบ้าน และในปี พ.ศ. 2568 ก้าวสู่ “30 บาทรักษาทุกที่”

ที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงข้อมูลสุขภาพทั่วประเทศ ลดความแออัดในโรงพยาบาล และเพิ่มบริการเชิงรุก เช่น การดูแลผู้ป่วยติดเตียง โดย นางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เป็นประธานเปิดโครงการระยะที่ 4 ตั้งแต่ 1 มกราคม 2568 โดยมีเป้าหมายเพื่อสุขภาพดีถ้วนหน้า เชื่อมโยงข้อมูลสุขภาพ 100% ทั่วประเทศ ลดความแออัด

ในโรงพยาบาลด้วยการเพิ่มหน่วยบริการจากร้านยาและคลินิกเอกชน และให้บริการเชิงรุกแก่ผู้ป่วยที่บ้าน เช่น เครื่องล้างไตอัตโนมัติ ซึ่งมีแนวทางดำเนินงาน ขยายบริการปฐมภูมิผ่านร้านยาและคลินิกเอกชน ลดการเดินทางและระยะเวลาารอคอย เพิ่มบริการเฉพาะทางในชุมชน เช่น การล้างไตอัตโนมัติ และดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายด้วย “caregiver” และใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น การพบแพทย์ออนไลน์ การนัดหมายล่วงหน้า และการจัดส่งยาถึงบ้าน

การเปลี่ยนแปลงจากระบบเดิมที่กำหนดให้ประชาชนต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลที่ระบุไว้ นั้น ช่วยลดภาระและข้อจำกัดด้านเวลาและการเดินทาง โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทหรือห่างไกล การที่ประชาชนสามารถเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลใกล้เคียงได้นั้นช่วยเพิ่มความสะดวกและประสิทธิภาพของการรักษาโดยรวม อย่างไรก็ตาม ยังมีความท้าทายในเรื่องคุณภาพของยา การบริการ และภาระงานของบุคลากรทางการแพทย์ที่เพิ่มขึ้นซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของบริการในบางพื้นที่

ขั้นตอนการใช้สิทธิ 30 บาทรักษาทุกที่ ประกอบด้วย

ผู้รับบริการสามารถเข้ารับรักษาได้ที่หน่วยบริการประจำ ไม่ว่าจะสิทธิบัตรทอง 30 บาท จะอยู่ที่ไหน ก็ใช้บริการได้ง่ายๆ ไม่ต้อง ใช้ใบส่งตัว ใช้แค่บัตรประชาชนใบเดียว รับบริการได้ที่ **หน่วยบริการปฐมภูมิ (ทุกแห่ง) ใน กทม.** ดังนี้ ศูนย์บริการสาธารณสุข, คลินิกชุมชนอบอุ่น ในต่างจังหวัด ดังนี้ รพ.สต./สถานอนามัย/ศูนย์สุขภาพชุมชน, รพ.รัฐประจำอำเภอ/จังหวัด (สังกัด สธ.) **รับบริการได้ที่ร้านยา/คลินิกเอกชน (ที่เข้าร่วม 30 บาทรักษาทุกที่)** อาทิ คลินิกหมอ, คลินิกหมอพื้น, คลินิกกายภาพบำบัด, คลินิกแพทย์แผนไทย, คลินิกเทคนิคการแพทย์ (ตรวจแล็บ-เจาะเลือด), คลินิกพยาบาล, ร้านยาคุณภาพ, บริการเชิงรุก (เช่น ทันตกรรมในชุมชน ตรวจสุขภาพในห้าง)

ผลกระทบจากนโยบาย “30 บาทรักษาทุกโรค” สู่ “30 บาทรักษาทุกที่” ผลดี การเข้าถึงบริการสุขภาพ ขยายโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้ารับการรักษาได้อย่างเท่าเทียม ลดข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจและภูมิศาสตร์ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและผู้ที่ยากไร้ในพื้นที่ห่างไกล การลดอัตราการเสียชีวิต ลดจำนวนผู้เสียชีวิตจากโรคที่สามารถป้องกันและรักษาได้ เช่น โรคติดเชื้อในเด็กและโรคเรื้อรังในผู้สูงอายุ **คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น** การตรวจพบโรคตั้งแต่ระยะแรกและการดูแลอย่างทันที่ช่วยลดภาระจากโรค เช่น วัณโรค เบาหวาน และความดันโลหิตสูง **ผลกระทบเชิงสังคม** สุขภาพที่ดีของประชาชนช่วยลดปัญหาความยากจนและเพิ่มความมั่นคงของเศรษฐกิจครัวเรือน ลดปัญหาสังคม เช่น การละทิ้งผู้ป่วยหรือการขาดแคลนแรงงาน **ผลเสีย คุณภาพบริการสุขภาพ** ในบางพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกล อาจมีข้อจำกัดด้านบุคลากรและเครื่องมือทางการแพทย์ ส่งผลต่อคุณภาพการบริการ **ความแออัดในสถานพยาบาล** โรงพยาบาลขนาดใหญ่บางแห่งประสบปัญหาความแออัด ซึ่งลดประสิทธิภาพการรักษา **ขาดแคลนทรัพยากร** การให้บริการในระดับประเทศต้องการทรัพยากรจำนวนมาก ซึ่งอาจเกินขีดความสามารถของระบบในบางช่วงเวลา **ปัญหาด้านการบริหารจัดการ** การกระจายงบประมาณและทรัพยากรยังไม่สมดุลในบางพื้นที่ ขาดการวางแผนที่ยั่งยืน

ประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณา แม้โครงการจะมีผลกระทบเชิงบวกต่อสุขภาพและสังคม แต่การพัฒนาอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องปรับปรุงคุณภาพบริการสุขภาพ การกระจายทรัพยากร และการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงในอนาคตและลดปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบ แม้นโยบายจะประสบความสำเร็จในหลายมิติ แต่ยังมีปัญหาที่ต้องแก้ไข เช่น คุณภาพบริการ ขาดบุคลากรและทรัพยากรในบางพื้นที่ การจัดสรรงบประมาณที่ไม่ครอบคลุมต้นทุนที่แท้จริง โดยเฉพาะในโรงพยาบาลรัฐขนาดใหญ่ และการดูแลแรงงานต่างด้าวที่ยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงระบบประกันสุขภาพ ซึ่งต้องพัฒนากลไกที่ครอบคลุมและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ประกอบด้วย **เพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรทรัพยากร** ปรับปรุงเกณฑ์งบประมาณให้สอดคล้องกับต้นทุนการรักษาในแต่ละพื้นที่ **ยกระดับคุณภาพการบริการ** ลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและพัฒนามาตรฐานคุณภาพยาและบริการ สนับสนุนการอบรมและเพิ่มจำนวนบุคลากรทางการแพทย์ **สร้างระบบสุขภาพที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม** ดูแลประชากรชายขอบและแรงงานต่างด้าวเพื่อเสริมสร้างความเท่าเทียม **พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี** ใช้ข้อมูลสุขภาพดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการ **จัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมรองรับผู้ป่วยฉุกเฉิน** บูรณาการเทคโนโลยีสำหรับการจัดการข้อมูลผู้ป่วย โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างระบบสุขภาพที่ทั่วถึง เท่าเทียม และมีคุณภาพสูง เพื่อรองรับความต้องการของประชาชนในทุกมิติ

นโยบาย “30 บาทรักษาทุกที่” เป็นการต่อยอดจากความสำเร็จของ “30 บาทรักษาทุกโรค” ที่มีผลกระทบเชิงบวกต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน อย่างไรก็ตาม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องปรับปรุงคุณภาพบริการ การจัดสรรทรัพยากร และการบริหารจัดการเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงในสังคม การพัฒนาอย่างต่อเนื่องในด้านเทคโนโลยีและการเข้าถึงบริการสุขภาพจะช่วยให้ระบบประกันสุขภาพพื้นฐานสามารถตอบสนองต่อความท้าทายใหม่ ๆ และสร้างความมั่นคงด้านสุขภาพสำหรับประชาชนไทยในระยะยาว

พ.อ.หญิง จันทิรา นาคบุญนำ

อ.จ.ทก.สมย.วทบ.